

2064
Mo 21/4

ZAKEN OVERZEE
MINISTERIE VAN OVERZEESCHES BUREAU

~~XXXX~~ Commissie (werkgroep)
herziene staatsregeling N.N.G.
No. 3/Vertrouwelijk.

'S-GRAVENHAGE, 18 april 1957.

ONDERWERP: Toelating van zendelingen
en missionarissen in Ned.
Nieuw-Guinea.

AAN:
Z.E. de Minister van
Zaken Overzee.

EXHIBITUM
DATUM: 25-4-1957
KAB. LETT. P 18
AG. No 465
DOSS. No C/13383

april 12 34/1

AFDELING OVERZEESCHES BUREAU			
Nr.	...	...	...
12341	14	K.	

De Directeur, chef van de directie Nederlands Nieuw-Guinea, heeft, gevolg gevende aan de dispositie van uw ambtsvoorganger, bij brief van 30 juli 1956, Letter D 38-N-G-Vertr. aan de werkgroep de vraag voorgelegd of de mogelijkheid bestaat om ter bescherming van de inheemse bevolking zekere voorwaarden te stellen en beperkende maatregelen te treffen ten aanzien van de toelating van buitenlandse zendingscorporaties tot de zendingsarbeid in Nederlands Nieuw-Guinea. In het bijzonder is de vraag gesteld of het stellen van dergelijke voorwaarden en het treffen van beperkende maatregelen mogelijk is zonder in strijd te komen met art.150 van de Bewindsregeling.

De werkgroep stelt voorop, dat het begrip "toelating" in de brief kennelijk een andere strekking heeft dan dat van art.6, lid 1, van de Bewindsregeling. In dit artikel gaat het immers om de toelating van individuen tot het grondgebied van Nederlands Nieuw-Guinea, terwijl in de brief sprake is van toelating van bepaalde corporaties tot de zendingsarbeid. De Bewindsregeling verzet zich er tegen dat het bestuur van Nederlands Nieuw-Guinea de zendingsarbeid van corporaties aan een vergunningsstelsel onderwerpt. Men bedenke hierbij dat in het stelsel van de Bewindsregeling de zendingsarbeid is behandeld los van de corporaties als deel van de gewaarborgde godsdienstvrijheid van het individu. De werkgroep neemt dan ook aan, dat de bedoeling van de vraag aldus mag worden opgevat, dat onderzocht moet worden of personen geweerd mogen worden of slechts onder beperkende voorwaarden kunnen worden toegelaten, van wie vast staat, dat zij binnen willen komen om zendingsarbeid te verrichten. In het bijzonder doet zich hierbij de kwestie voor of de mogelijkheid bestaat dergelijke personen te verbieden bepaalde nog niet onder bestuur gebrachte gebieden van Nederlands Nieuw-Guinea te betreden. Allereerst moet de vraag onder ogen worden gezien of onder de bestaande regeling artikel 150 mag worden beperkt door voorschriften op grond van artikel 37.

AFGEDAAN BIJ: Verb. 3-7-17 h. B30 - De -
176 (76r)

De werkgroep verenigt zich met de strekking van het betoog hieromtrent in de nota van de afd. W.J.Z. van 28 februari 1956 betreffende het verzoek om toelating van het echtpaar James.

De werkgroep wil niet ontkennen, dat het met de Bewindsregeling in de hand wellicht mogelijk is te verdedigen, dat artikel 37 primaire gelding heeft. Men zou n.l. kunnen betogen, dat de vrijheid van godsdienst slechts daar wordt gegarandeerd waar de overheid haar gezag kan doen gelden. Artikel 37 ziet speciaal op gebieden waar dit nog niet mogelijk is; de overheid ontsluit die gebieden niet eerder dan nadat zij haar gezag voldoende heeft gevestigd. In een situatie van oorlog en beleg zal, zo kan men betogen, de vrijheid om te prediken, ook in meer ontwikkelde gebieden, aan banden kunnen worden gelegd.

De werkgroep meent een dergelijke interpretatie niet te kunnen volgen. Hij wijst er op, dat in het Tiende Hoofdstuk van de Bewindsregeling slechts op één plaats over de taak van de Gouverneur wordt gesproken. Dit doet de werkgroep de gevolgtrekking maken dat buiten die bepaling op het stuk van de godsdienst geen andere taken aan de Gouverneur toekomen. Art. 152 zegt dat de Gouverneur waakt dat de kerkgenootschappen en godsdienstige gemeenschappen zich houden binnen de palen van de gehoorzaamheid aan de wettelijke regelingen en de gestelde machten. De bepaling laat de in art. 150 verankerde individuele vrijheid om te prediken onverlet. Hiervoor geldt, naar het oordeel van de werkgroep, slechts één beperking: de bescherming van de maatschappij en van haar leden tegen overtreding van de strafwet. Vooral omdat deze beperking in art. 150 in één adem met het recht van godsdienstvrijheid wordt genoemd, meent de werkgroep dat zij ook inderdaad de enige is.

De werkgroep komt mitsdien tot de conclusie, dat de activiteit van zendelingen en missionarissen niet mag worden beperkt door een ex art. 37 te geven verbod om bepaalde gebieden van Nederlands Nieuw-Guinea te betreden.

Ook voor het toekomstige bestel zou de werkgroep niet willen aanprijzen een andere regeling tot stand te brengen. Het moge zo zijn, dat in het Australisch gebied van Nieuw-Guinea een restricted area-ordinance algemene gelding heeft dus ook ten aanzien van zendelingen en missionarissen en dat een dergelijke regeling in een internationaal milieu blijkbaar niet onaanvaardbaar werd geacht; de werkgroep meent dat het in de Nederlandse verhoudingen rechtens niet geaccepteerd kan worden indien zending en missie voor haar activiteiten afhankelijk zouden zijn van een bewilliging van het gouvernement.

De werkgroep acht het dus niet aanvaardbaar dat het bestuur het betreden van bepaalde gebieden ten behoeve van bovenbedoelde activiteiten aan voorwaarden zou binden. De zaak wordt scherper belicht indien

nagegaan wordt door welke motieven het bestuur zich bij het stellen van de voorwaarden zou kunnen laten leiden. Indien de voorwaarden zouden berusten op de verplichting van de Gouverneur "om de inheemse bevolking te beschermen", dan zou een dergelijk motief - speciaal op de corporaties voor zending en missie - wel een kwalijke indruk moeten maken. Het kan toch niet de taak van de overheid zijn de bevolking te beschermen tegen het brengen van de boodschap van Christus? Een meer acceptabel motief zou hierin te vinden zijn dat de overheid verantwoordelijk is voor de handhaving van orde en rust. De werkgroep meent echter dat dit motief niet gemakkelijk valt te scheiden van het eerstgenoemde. Tenzij men een uiterst strakke lijn zou willen volgen in die zin, dat een niet onder bestuur gebracht gebied nimmer door een zendeling of missionaris mag worden betreden dan in het gevolg van bestuursfunctionarissen, moeten degenen die geweerd worden, heel licht de indruk krijgen dat gediscrimineerd wordt, niet naar gelang van de bekwaamheden van de zendingen of missionarissen, maar naar gelang van de boodschap die zij hebben te brengen. Maar ook de zo evengenoemde strakke lijn zou voor de Nederlandse verhoudingen niet acceptabel zijn. Immers zending en missie beroepen er zich - niet ten onrechte - op dat zij in het verleden wel bekwaam zijn gebleken om vóór het bestuur uit in nog niet onder bestuur gebrachte gebieden werkzaam te zijn.

Tenslotte wordt gewezen op de indruk die een regeling van toelating met voorwaarden buiten Nederland en Nederlands Nieuw-Guinea zou maken. Licht zou men het verwijt ontmoeten dat de Nederlandse Regering er naar streeft bepaalde gebieden van Nederlands Nieuw-Guinea te maken tot een reservaat waarin invloeden van buiten zoveel mogelijk worden geweerd.

Tegenover dit alles staat dat de werkgroep ook wel onder de indruk is gekomen van de argumenten van de Gouverneur, dat de overheid aansprakelijk is en wordt gehouden voor het wel en wee van een ieder, die zich op het grondgebied van Nederlands Nieuw-Guinea bevindt en voor het afweren van invloeden, welke de primitieve samenleving zouden kunnen ontwrichten. Indien het bestuur van Nederlands Nieuw-Guinea er mee bekend is dat zendingen of missionarissen naar bepaalde gebieden vertrekken dan mag het in beginsel niet werkeloos toezien indien het vermoedt dat de betrokkenen aan grote gevaren zullen bloot staan. Bovendien kan het de overheid niet onverschillig laten dat het optreden van zendingen en missionarissen soms bedenkelijke repercussies kan hebben op het gedrag van groepen van de inheemse bevolking.

De werkgroep meent dus enerzijds dat aan de vrijheid van godsdienst, behoudens de verantwoordelijkheid ten opzichte van de strafwet, niet getornd behoort te worden, anderzijds, dat niet mag worden voorbijgezien dat de overheid bepaalde verantwoordelijkheden draagt.

Een afdoende regeling ziet de werkgroep niet. Maar wel zouden voor de toekomst meer evenwichtige verhoudingen te scheppen zijn. Bij een herziening van de staatsregeling zou overwogen kunnen worden, om een bij art. 150 behorende bepaling toe te voegen, houdende ~~dat~~: Personen, die na hun binnenkomst in Nederlands Nieuw-Guinea nog niet gedurende tenminste twee jaren aldaar verblijf hebben gehouden, mogen gebieden, die bij ordonnantie zijn aangewezen als gebieden welke nog niet toereikend onder bestuur zijn gebracht, zonder vergunning van de Gouverneur niet betreden.

De werkgroep kan zich bovendien voorstellen een regeling bij ordonnantie in deze zin, dat een ieder die evenbedoelde gebieden wil binnengaan tenminste een maand tevoren van zijn voornemen moet kennisgeven aan de Gouverneur.

De werkgroep, hoewel zich bewust dat de voorgestelde regeling niet afdoende is om alle moeilijkheden op te lossen, meent toch dat aan het opnemen van zodanige bepalingen een aantal belangrijke voordelen zijn verbonden. Vooreerst wordt, zij het impliciet, buiten twijfel gesteld, dat de vrijheid van godsdienst en dus ook van prediking niet mag worden ingeperkt door voorschriften tot het binnengaan van bepaalde gebieden, die gegrond zijn op art. 37. Het belang hiervan zal in de praktijk sterker spreken zodra de ordonnantie, welke art. 37 vereist, tot stand komt en dit zal naar de commissie meent ter wille van een duidelijk beleid ten opzichte van de z.g. onbetreden gebieden niet lang meer mogen worden uitgesteld. In de tweede plaats geeft het voorschrift over de verplichte mededeling aan het bestuur de gelegenheid om met degenen die de nog niet onder bestuur gebrachte gebieden wensen binnen te gaan, voor hun vertrek contact op te nemen, teneinde hen zo nodig te attenderen op de moeilijkheden die hen te wachten staan. In de derde plaats wordt door het stellen van de eis van een verblijf van tenminste twee jaren, tegenover de vooral bij andere dan Nederlandse corporaties soms bestaande neiging om de moeilijkheden in Nederlands Nieuw-Guinea te onderschatten, de wettelijke norm gesteld, dat een bepaalde periode van adaptatie nodig is. De overheid heeft mitsdien het hare er toe bijgedragen om door het stellen van die termijn, de zendeling of missionaris voldoende voorbereid te doen zijn. In de vierde plaats krijgen de godsdienstige gemeenschappen, die zendingen of missionarissen wensen uit te sturen de zekerheid, dat zij in principe niet afhankelijk zijn van het discretionaire oordeel van het bestuur. Tenslotte is de regeling zodanig soepel, dat indien de Gouverneur van oordeel is dat binnen twee jaren de vereiste adaptatie reeds heeft plaatsgevonden, een vergunning tot binnentreden kan worden verleend.

De Voorzitter van de werkgroep,

Humain